

NIEUWSBRIEF

Maandelijkse uitgave, editie december 2014

Nieuws van de Stichting

- **Marcel Andringa (PME) en Edith Siermann (Robeco) benoemd tot Eumedion-bestuursleden**

Het Algemeen bestuur van Eumedion heeft tijdens zijn vergadering van 11 december jl. Marcel Andringa en Edith Siermann voor twee jaar benoemd tot lid van het Algemeen bestuur. De heer Andringa (44 jaar) is thans uitvoerend bestuurslid vermogensbeheer bij Pensioenfonds Metalektro (PME). Daarvoor was hij als directeur vermogensbeheer werkzaam bij vermogensbeheerder SPF Beheer. Edith Siermann (49 jaar) is reeds 25 jaar werkzaam voor Robeco Group, momenteel in de rol van CIO Fixed Income Investments en Manager Governance & Active Ownership. Marcel Andringa en Edith Siermann volgen Frederik van Beuningen (Teslin Capital Management) en Wouter Pelser (MN) op die in verband met het verstrijken van de statutaire maximum zittingstermijn van zes jaar afscheid hebben genomen van het Eumedion-bestuur. Tijdens dezelfde bestuursvergadering is Garnt Louw (voorzitter Shell Pensioenfonds) tot vicevoorzitter en lid van het Dagelijks bestuur gekozen.

- **Eumedion best practices betrokken aandeelhouderschap goed nageleefd en nog steeds 'state of the art'**

De Eumedion best practices voor betrokken aandeelhouderschap worden over het algemeen goed nageleefd. Nagenoeg alle Eumedion-deelnemers (93%) laten aantoonbaar zien dat zij een 'betrokken aandeelhouder' zijn in de zin dat zij stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) en/of zij dialogen met beursgenoteerde ondernemingen voeren. Dit blijkt uit het op 18 december jl.

gepubliceerde monitoring rapport over de toepassing van de in 2011 geformuleerde Eumedion best practices voor betrokken aandeelhouderschap. De best practices zijn op 1 januari 2012 in werking getreden en gelden voor alle institutionele beleggers die bij Eumedion zijn aangesloten. De Eumedion-deelnemers worden geacht jaarlijks over de implementatie te rapporteren. Uit het 2014-monitoring rapport blijkt dat nog een minderheid van de Eumedion-deelnemers expliciet een verklaring publiceert waarin wordt aangegeven in hoeverre de best practices worden nageleefd. Hierin is de afgelopen jaren geen stijgende lijn zichtbaar. Naast de eigen monitoring heeft Eumedion in 2014 ook, extern, benchmarkonderzoek laten verrichten naar de best practices. Uit het onderzoek van Universiteit Maastricht (UM) blijkt dat de Eumedion best practices op de meeste punten in internationaal opzicht nog steeds 'state of the art' zijn. Het UM-onderzoeksteam beveelt wel aan om te kijken naar het monitoringmechanisme van de best practices (momenteel het Eumedion-secretariaat; in andere landen soms een onafhankelijk orgaan) en beveelt tevens aan om sommige best practices enigszins te verduidelijken (zoals de zaken die institutionele beleggers geacht worden te doen wanneer zij als 'betrokken aandeelhouder' kunnen worden gekwalificeerd). Eumedion zal deze aanbevelingen betrekken bij de in 2015 te verrichten evaluatie van de best practices. Het gehele monitoring rapport kan worden gedownload via: <http://bit.ly/13fZXpi>. Eumedion-deelnemers die hun individuele 'scores' afgezet tegen die van het 'Eumedion-gemiddelde' willen ontvangen, kunnen dit kenbaar maken via info@eumedion.nl.

- **Eumedion voorstander van Europese harmonisatie aandeelhoudersrechten bij grensoverschrijdende fusie**

De rechten van minderheidsaandeelhouders bij grensoverschrijdende fusies binnen de Europese Unie moeten worden geharmoniseerd. Eumedion pleit hiervoor in haar reactie van 1 december jl. op de consultatie van de Europese Commissie over een modernisering van de regels betreffende grensoverschrijdende fusies en splitsingen. De Europese Commissie vraagt in het consultatiedocument o.a. of de rechten van minderheidsaandeelhouders volledig moeten worden geharmoniseerd of dat de EU-lidstaten een aantal opties moeten krijgen. De huidige richtlijn betreffende grensoverschrijdende fusies bepaalt alleen dat EU-lidstaten eigen wet- en regelgeving mag opstellen ter bescherming van de positie van de aandeelhouders. De Nederlandse wetgever heeft bepaald dat aandeelhouders die tegen een grensoverschrijdende fusie hebben gestemd een verzoek mogen indienen tot schadeloosstelling. Eumedion vindt dat dit recht voor aandeelhouders van alle Europese beursgenoteerde ondernemingen beschikbaar moet zijn. Eumedion toont zich in de reactie verder voorstander van een richtlijn op het terrein van grensoverschrijdende splitsingen. Ook in een dergelijke richtlijn zouden de rechten van minderheidsaandeelhouders moeten worden geharmoniseerd, aldus Eumedion. De gehele reactie is te downloaden via: <http://bit.ly/11JoNx6>.

- **Eumedion wil betere rechtsbescherming voor beleggers in geval van afwikkeling van bank**

Eumedion vindt het zeer onwenselijk dat voor een zeer ingrijpend besluit van De Nederlandsche Bank (DNB) om vorderingen van crediteuren op een bank af te schrijven of om te zetten in aandelen de bestuursrechtelijke bezwaarfase is uitgesloten en slechts beroep in één instantie openstaat. Dit schrijft Eumedion in haar reactie van 17 december jl. op het voorontwerp van het wetsvoorstel ter implementatie van een Europese richtlijn inzake herstel en afwikkeling van banken en beleggingsondernemingen. Deze Europese richtlijn bevat instrumenten voor externe toezichthouders om financiële problemen bij

banken en beleggingsondernemingen op te lossen en om, indien nodig, de afwikkeling van deze instellingen ordentelijk te laten verlopen. Eumedion vindt dat in het geval DNB bij een bank die in ernstige financiële problemen verkeert maatregelen wil treffen die de belangen van aandeelhouders of obligatiehouders sterk doen aantasten (zoals 'bail in' of een sterke verwatering van het aandelenkapitaal), DNB verplicht wordt gesteld om de belangen van de bankbeleggers bij de besluitvorming mee te wegen. Eumedion vindt dat het mogelijk moet zijn om gebruikmaking van dergelijke maatregelen ex ante door de rechter te laten toetsen, waarbij aandeelhouders die een significant belang in de betreffende bank houden een 'hoorrecht' krijgen. Eumedion geeft het ministerie van Financiën voorts in overweging om de op 1 juli 2012 in werking getreden Interventiewet in te trekken nu een geharmoniseerd, Europees kader voor herstel en afwikkeling van banken wordt ingevoerd. De gehele reactie kan worden gedownload via: <http://bit.ly/1BXrfgo>.

- **Eumedion wil dat ondernemingen in geval van overname nog uitstaande aandelenplannen pro-rata afwickelen**

Beursgenoteerde ondernemingen zouden hun nog uitstaande aandelen(optie)plannen in het geval van een overname of fusie hooguit op proportionele basis moeten afwickelen. Het Algemeen bestuur van Eumedion heeft op 11 december jl. besloten deze aanscherping door te voeren in de eind 2009 vastgestelde en gepubliceerde Eumedion-uitgangspunten voor een verantwoord bezoldigingsbeleid van het bestuur van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen. Eumedion wijst erop dat bij een aantal recente biedingen op Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen het is voorgekomen dat alle nog niet 'geveste' aandelen en/of opties bij de gestanddoening van het bod in één keer onvoorwaardelijk werden toegekend aan bestuurders. Het is volgens Eumedion echter 'best practice' om de nog niet onvoorwaardelijk geworden aandelen en/of opties 'pro rata' af te wikkelen. Eumedion heeft verder een additionele aanbeveling opgenomen over de opbouw van een bepaald pakket aandelen in de 'eigen' onderneming door bestuurders. Dit pakket zou bovendien tot een bepaalde periode na

het vertrek van de bestuurders moeten worden aangehouden. Die laatste eis vermindert de prikkel tot kortetermijngeneigdheid bij bestuurders. De geactualiseerde uitgangspunten, die op 1 januari 2015 ingaan, zijn te downloaden via: <http://bit.ly/1wDW5ZP>.

- **Nouredyn el Sawy winnaar Eumedion Scriptieprijs 2014**

Nouredyn el Sawy heeft de zevende editie van de Eumedion Scriptieprijs gewonnen met zijn scriptie 'Learning Geology before the Earthquake; The influence of faultlines in boards of directors on post-M&A firm value and performance'. Dit heeft de jury van de scriptieprijs, bestaande uit dr. Frank Jan de Graaf (Universiteit van Amsterdam), dr. Karen Maas (Erasmus Universiteit Rotterdam), prof. mr. Marco Nieuwe Weme (Radboud Universiteit Nijmegen) en prof. mr. Geert Raaijmakers (Vrije Universiteit), tijdens de Vergadering van Deelnemers van Eumedion op 11 december jl. bekend gemaakt. Eumedion looft elk jaar een prijs van € 2500 uit voor de schrijver van de beste afstudeerscriptie die goed ondernemingsbestuur en/of duurzaamheid als hoofdonderwerp heeft. De heer El Sawy, afgestudeerd aan de Rijksuniversiteit Groningen, heeft een bedrijfseconomische scriptie geschreven waarin hij een voor de praktijk en de wetenschap relevant en moeilijk onderwerp ter hand neemt, namelijk diversiteit en groepsvorming. Terwijl er al veel onderzoek is gedaan naar de samenstelling van het bestuur, is er nog weinig aandacht geweest voor groepsvorming door diversiteit. Dit heeft El Sawy, volgens de jury, op een geheel vernieuwende wijze gedaan. Zijn benadering van onderzoek is goed uitgewerkt en de resultaten suggereren een relevante dynamiek binnen besturen van ondernemingen rond fusies en overnames, ondanks de beperkingen die de gekozen methodiek biedt (de dynamiek van de bestuurskamer wordt namelijk 'van buiten' geanalyseerd). Het lijkt de jury de moeite waard dat de student of de begeleider verder gaat op dit pad en het stuk instuurt voor een conferentie. De scriptie kan worden gedownload via: <http://bit.ly/1uIvpCT>.

- **Eumedion Beleidsplan 2015 vastgesteld**

De Eumedion Vergadering van Deelnemers heeft op 11 december jl. het Eumedion beleidsplan 2015 vastgesteld. Het beleidsplan geeft een overzicht van de vele activiteiten en werkzaamheden van Eumedion in het komende jaar. Belangrijke aandachtspunten voor 2015 zijn: i) de 'begeleiding' van het voorstel tot wijziging van de Europese richtlijn aandeelhoudersrechten, ii) de mogelijke wijzigingen in de Code Tabaksblat, iii) de becommentariëring van mogelijke EU-voorstellen om te komen tot een 'European Capital Markets Union' en iv) een grondige evaluatie van de Eumedion Best Practices voor Betrokken Aandeelhouderschap. Het gehele beleidsplan kan worden gedownload via: <http://bit.ly/1BJiAOk>.

Uit het bestuur

Tijdens de vergadering van het Algemeen bestuur van 11 december jl. werden o.a. de nieuwe contributiestructuur, het beleidsplan en de begroting 2015 besproken. Tevens werden twee nieuwe bestuurders benoemd en werden de nieuwe beloningsaanbevelingen en het 2014-monitoring rapport betreffende de Eumedion Best Practices Betrokken Aandeelhouderschap vastgesteld.

Nieuws uit Den Haag

- **Eerste Kamer stelt aanvullende schriftelijke vragen over bonuscap voor financiële instellingen**

De Eerste Kamerfracties van de VVD en het CDA zijn niet tevreden met de antwoorden van minister Dijsselbloem (Financiën) op de vele vragen die zij hadden bij het wetsvoorstel dat de bonussen van de personen die werkzaam zijn in de financiële sector in principe maximeert op (gemiddeld) 20% van het vaste salaris. De VVD- en CDA-fracties hebben daarom aanvullende vragen gesteld in het op 22 december jl. gepubliceerde nader voorlopig verslag. De liberalen en christendemocraten vinden de noodzaak van het 20%-bonusplafond nog steeds onvoldoende gemotiveerd. Zij vinden ook dat het kabinet zeer laconiek doet over de wenselijkheid van een gelijk speelveld voor banken, zeker nu de Europese Bankenunie van start is gegaan. Ook vinden deze fracties dat het kabinet het

internationale ILO-verdrag over de vrijheid van collectief onderhandelen over arbeidsvoorwaarden wel heel gemakkelijk terzijde schuift. De VVD-fractie vindt het opmerkelijk dat het kabinet “weinig moeite blijft doen de Europese legitimiteit van het wetsvoorstel te onderbouwen”. De minister bezigt, volgens de liberalen, alleen maar “algemeenheden” om het wetsvoorstel te verdedigen. Door de aanvullende set van vragen is het maar zeer de vraag of het wetsvoorstel op de door het kabinet beoogde datum – 1 januari 2015 – in werking kan treden.

- **Hoorrecht ECB in geval van enquête- en jaarrekeningmaatregel bij grote banken**

De Europese Centrale Bank (ECB) krijgt de mogelijkheid te worden gehoord in het geval de Ondernemingskamer (OK) overweegt om bij een “significante bank” bepaalde voorzieningen te treffen in het kader van een enquêteprocedure. De ECB krijgt dat recht ook wanneer een significante bank onderwerp is van een jaarrekening-procedure. De OK moet dan de ECB de gelegenheid geven een opinie af te geven over de klachten van een partij ten aanzien van de jaarrekening van de betreffende bank. Dit blijkt uit de nota van wijziging bij het voorstel voor de uitvoeringswet verordening banktoezicht die de minister van Financiën op 19 december jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. Op grond van de betreffende verordening is de ECB sinds 4 november jl. prudentiële toezichthouder op alle significante, systeemrelevante Europese banken, waaronder ook ING Groep. In dat kader is het, volgens de minister, ook passend dat de ECB bij enquête- en jaarrekeningprocedures dezelfde bevoegdheden krijgt als De Nederlandsche Bank (DNB) als voormalig toezichthouder op de significante banken al had.

- **SP stuurt Initiatiefnota over duurzaam bankieren naar Tweede Kamer**

Banken moeten met de ondernemingen waarin zij investeren in gesprek gaan over duurzaamheid, waaronder mensenrechten. Banken zouden daarbij moeten gaan rapporteren met hoeveel ondernemingen is gesproken, welke onderwerpen zijn

besproken, welke voorwaarden er zijn gesteld en welke resultaten de dialogen hebben opgeleverd. Dit staat in een initiatiefnota over duurzaam bankieren die de SP op 10 december jl. naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In de initiatiefnota zijn elf concrete voorstellen opgenomen “om het proces richting een duurzaam bankwezen in een stroomversnelling te brengen”. In de initiatiefnota wordt erop gewezen dat verschillende pensioenfondsen en verzekeraars al met vele bedrijven de dialoog over duurzaamheid zijn aangegaan en daarover ook rapporteren. ABP, APG en Achmea worden daarbij als ‘best practices’ genoemd. De SP vindt dat banken meer openheid moeten geven over de bedrijven en overheden waaraan zij geld uitlenen en/of waarin zij participeren. Ook bij dit voorstel wijst de SP erop dat in de pensioen- en verzekeringsbranche al meer openheid wordt gegeven over waar het geld in wordt geïnvesteerd. Pensioenfonds Zorg en Welzijn, Bedrijfspensioenfonds voor de Landbouw en Loyalis worden in dat kader als ‘best practices’ gezien. De SP vindt dat de banken de elf maatregelen snel ter hand nemen. Mocht dit niet gebeuren, dan zou de overheid met wettelijke maatregelen moeten komen.

Nieuws uit Brussel

- **Adviseur Europees Parlement wil transparantieplichtingen institutionele beleggers aanscherpen**

Alle institutionele beleggers zouden verplicht moeten worden gesteld een engagementbeleid te ontwikkelen en te rapporteren over de implementatie daarvan. Dit stelt de rapporteur van de Commissie economische en monetaire zaken (EMZ) van het Europees Parlement (EP), de Zweedse sociaaldemocrate Olle Ludvigsson, in zijn advies over het richtlijnvoorstel ‘aandeelhoudersbetrokkenheid’. Het advies is op 8 december jl. gepresenteerd en besproken in de betreffende EP-commissie. De EP-rapporteur gaat hiermee een stap verder dan de Europese Commissie die had voorgesteld dat op basis van de ‘pas-toe-of-leg-uit-regel’ institutionele beleggers zouden mogen afwijken van deze bepaling. Ludvigsson wil verder dat vermogensbeheerders alle niet-concurrentiegevoelige informatie uit de

mandaten met pensioenfondsen en levensverzekeraars openbaar maken. De Europese Commissie stelt juist voor dat vermogensbeheerders bepaalde informatie alleen aan hun professionele cliënten moeten verschaffen. De EP-adviseur adviseert om de door de Europese Commissie voorgestelde nieuwe aandeelhoudersrechten (AVA-stem ten aanzien van het beloningsbeleid, het remuneratierapport en significante transacties met aan de onderneming verbonden partijen) in grote lijnen te handhaven. Voorts zou de Zweedse adviseur graag zien dat aandeelhouders de bevoegdheid krijgen om de contactgegevens van de geïdentificeerde medeaandeelhouders te ontvangen, opdat ook aandeelhouders een onderlinge dialoog kunnen starten. De Europese Commissie stelt alleen voor dat beursgenoteerde ondernemingen de mogelijkheid krijgen de aandeelhouders te identificeren. Alle leden van de EMZ-commissie hebben de mogelijkheid om het advies te amenderen. Waarschijnlijk zullen vooral de christendemocraten hier gebruik van maken. Zij toonden zich in de EMZ-commissie uiterst kritisch over het advies van de heer Ludvigsson. Het is de bedoeling dat de EMZ-commissie het definitieve advies op 23 februari a.s. vaststelt. Het advies wordt vervolgens aan de EP-commissie juridische zaken aangeboden, die uiteindelijk verslag uitbrengt aan het plenaire EP. De andere Europese institutie – de Europese Raad – volgt een eigen, van het EP gescheiden traject. Volgens het laatste publieke compromisvoorstel wil de Europese Raad zowel de transparantieplichtingen voor institutionele beleggers als de voorgestelde nieuwe aandeelhoudersrechten afzwakken.

Ondernemingsnieuws

- **DNB wil ontslag van CFO van Delta Lloyd**

DNB vindt dat de huidige CFO van Delta Lloyd – Emiel Roozen – uiterlijk 1 januari 2016 door de raad van commissarissen (RvC) van Delta Lloyd moet worden ontslagen. Volgens DNB heeft de CFO in 2012 op basis van vertrouwelijke informatie transacties uitgevoerd, waarbij de verzekeraar een financieel voordeel van €21,6 miljoen heeft behaald. DNB heeft Delta Lloyd hiervoor een boete van in totaal

€22,8 miljoen opgelegd. Dit blijkt uit een op 22 december jl. gepubliceerd persbericht van Delta Lloyd. DNB heeft dezelfde dag het bericht bevestigd. Volgens DNB heeft Delta Lloyd in 2012 op grond van het toen nog vertrouwelijke voornemen om een vaste rekenrente voor de berekening van verzekeringsverplichtingen in te voeren, de afdekking van haar renterisico teruggebracht. Volgens de toezichthouder was dit niet in lijn met het risicobeleid van de (pensioen)verzekeraar en is de besluitvorming hierover onzorgvuldig geweest. Delta Lloyd bestrijdt deze visie. Volgens haar was het voornemen om een vaste rekenrente in te voeren openbare informatie. Delta Lloyd vindt de door DNB opgelegde maatregelen dan ook “disproportioneel” en gaat de boete en de aanwijzing tot ontslag van de CFO voorleggen aan de rechter. De RvC heeft besloten dat hangende de juridische procedure de CFO gewoon in functie blijft. De RvC heeft wel besloten om binnenkort in het bestuur een Chief Risk Officer te benoemen, aangezien er “op het gebied van risicobewustzijn, compliance en interne governance” verbeteringen mogelijk zijn.

- **Rechter vernietigt waarschuwing voor NN-commissaris Hans Schoen**

Het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBB) heeft de door de Accountantskamer opgelegde waarschuwing voor Hans Schoen, commissaris bij verzekeraar NN Group, op 8 december jl. vernietigd. Het CBB is van oordeel dat de klachten van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) tegen de voormalige accountant te laat bij de Accountantskamer zijn binnengekomen, waardoor de klachten niet-ontvankelijk zijn. Hans Schoen was (onder andere) in 2006 en 2007 extern accountant van Philips Pensioenfonds; de periode dat een aantal medewerkers van dit pensioenfonds zich schuldig maakte aan frauduleuze handelingen met betrekking tot vastgoedtransacties. De Accountantskamer was in 2012 van mening dat de heer Schoen destijds handelde in strijd met de fundamentele beginselen van deskundigheid en zorgvuldigheid en gaf de voormalige accountant een waarschuwing. Zowel de AFM als de heer Schoen gingen in beroep tegen dit oordeel. Het CBB stelt op

procedurele gronden de heer Schoen nu in het gelijk, omdat op grond van de huidige accountantswetgeving een partij maximaal drie jaar na de (vermeende) constatering van het feitelijk handelen of nalaten de tijd heeft om een klacht bij de Accountantskamer aanhangig te maken. De AFM maakte pas in 2011 haar klaagschrift bij de Accountantskamer aanhangig. Overigens heeft minister Dijsselbloem (Financiën) wetgeving in voorbereiding om de verjaringstermijn op te rekken naar vijf jaar.

- **Bieder Nutreco-aandelen doet bod al gestand bij aanmelding van slechts 66,7% van de aandelen**

De bieder op de aandelen Nutreco, SHV Holdings, zal zijn bod al gestand doen wanneer (slechts) twee-derde van het totale aandelenkapitaal is aangeboden. Aangezien SHV nu reeds ruim 15% van de aandelen Nutreco houdt, betekent dit dat de aanbieder van nog maar de helft van Nutreco's resterende aandelenkapitaal voldoende is om het bod te laten slagen. Indien het bestuur en de RvC van Nutreco dat goed vinden, heeft SHV zelfs de mogelijkheid om het bod al gestand te doen als in totaal 50%+1 van de aandelen zijn aangemeld. Dit blijkt uit het biedingsbericht dat SHV op 5 december jl. heeft gepubliceerd in combinatie met een aanvullend persbericht van 19 december jl. SHV schrijft in het biedingsbericht dat het meest waarschijnlijke scenario (wanneer tussen de twee-derde en 95% van het kapitaal is aangemeld) een juridische fusie is tussen Nutreco en een Nederlandse dochtermaatschappij van SHV ('SHV Nutreco BV'), waardoor de Nutreco-aandeelhouders die hun aandelen niet willen aanbieden aandeelhouder worden van een niet-beursgenoteerde entiteit. Zij moeten daarbij ook rekening houden met het schrappen van dividend en een verwatering van hun aandelenkapitaal. Nutreco is met de bieder wel overeengekomen dat twee onafhankelijke commissarissen toezien op een ordentelijk overnameproces en dat de gemaakte afspraken tussen SHV en Nutreco – onder andere op het terrein van de bescherming van minderheidsaandeelhouders – worden nageleefd. Zij zullen vetorecht hebben bij besluiten die mogelijk de belangen van minderheidsaandeelhouders raken.

- **Bestuurders Exact ontlopen 'afroomregeling' door schrappen lopende aandelenregeling**

De overname van Exact Holding door private equitymaatschappij Apax Partners heeft geen negatieve financiële gevolgen voor de bestuurders van het softwarebedrijf. De zgn. afroomregeling wordt ontlopen door het besluit van de RvC van Exact om de voorwaardelijk toegekende bonusaandelen aan de bestuurders te schrappen en hen daarvoor in gelijke mate te compenseren in cash. Dit blijkt uit het biedingsbericht dat Apax op 15 december jl. heeft gepubliceerd. Sinds 1 januari 2014 moet elke waardevermeerdering van het aandelenpakket als gevolg van (onder andere) een openbaar bod worden afgedragen aan de onderneming. Aan de huidige drie bestuurders waren de afgelopen jaren in totaal 57.023 aandelen voorwaardelijk toegekend. Op grond van de wettelijke berekening van de 'waardevermeerdering' zou dit hebben betekend dat de bestuurders gezamenlijk ruim €191.000 verschuldigd zouden zijn aan de AMX-onderneming als de aandelenregeling niet zou zijn doorgehaald. Door gebruikmaking van de discretionaire bevoegdheid van de RvC om de aandelenregeling te schrappen en de bestuurders hiervoor geldelijk te compenseren, 'ontsnappen' de bestuurders Erik van der Meijden, Onno Krap en Hartmut Wagner aan deze betaling. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de twee bestuurders van Nutreco, die naar aanleiding van het bod van SHV op 'hun' onderneming, in ieder geval ruim €819.000 moeten afdragen aan de onderneming.

Overige interessante zaken

- **NBA stelt standaard voor uitgebreide accountantsverklaring vast**

Alle accountants van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen zijn verplicht om vanaf de jaarrekening 2014 een meer uitgebreide, ondernemingsspecifieke controleverklaring af te geven. De standaard voor de controleverklaring 'nieuwe stijl' is op 9 december jl. door het bestuur van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) vastgesteld en aan de minister van Financiën ter goedkeuring voorgelegd. Naast het oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening, zal de

nieuwe controleverklaring informatie bevatten over de gehanteerde materialiteit en de wijze waarop deze is bepaald, de reikwijdte van de groepscontrole en de kernpunten van de controle. De kernpunten zijn, volgens de standaard, “die aangelegenheden die in de professionele oordeelsvorming van de accountant het meest significant waren bij de controle van de financiële overzichten”. De kernpunten worden geselecteerd uit de aangelegenheden die zijn gecommuniceerd met het bestuur en de RvC. Het zijn onder meer de gebieden met een verhoogd dan wel significant risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van fouten of fraude, significante oordeelsvormingen van de accountant in relatie tot gebieden in de financiële overzichten die significante oordeelsvormingen van het bestuur betroffen inclusief schattingen met een hoge schattingonzekerheid en significante gebeurtenissen of transacties die gedurende de controleperiode hebben plaatsgevonden. De standaard bepaalt dat de accountant in zijn controleverklaring ten minste een beschrijving van het kernpunt opneemt en een samenvatting van de uitgevoerde controlewerkzaamheden. De standaard schrijft verder voor dat als er sprake is van een onzekerheid van materieel belang omtrent de continuïteit van de onderneming, de accountant dit in een aparte paragraaf dient op te nemen, direct na zijn oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening.

- **NBA: accountant moet meer letten op cultuur en gedrag van banken**

De externe accountant van een bank moet bij zijn onderzoek naar de interne beheersing van die bank meer aandacht besteden aan de cultuur en het gedrag, alsmede de effectiviteit van de ‘soft controls’. De accountant moet alle relevante waarnemingen en bevindingen op deze terreinen onder de aandacht van het bestuur en de RvC, ook al leiden deze niet tot een fout in de jaarrekening. Dit staat in de ‘publieke managementletter’ over banken die de NBA op 11 december jl. heeft gepubliceerd. De NBA wil hiermee “signalen en aanbevelingen aan de bankensector” meegeven. De NBA vindt dat de bankaccountant de wijze waarop de bank het klantbelang behartigt dient te evalueren bij de beoordeling van de risicoperceptie en

van de interne beheersing. De accountant moet hierover ook rapporteren in de managementletter aan het bestuur en de RvC van de bank. De NBA is verder van mening dat de bankaccountant meer aandacht moet besteden aan de geautomatiseerde gegevensverwerking en de bedreigingen door cybercriminaliteit in het bijzonder. De accountant moet nagaan of de bank op dit punt een gedegen risicoanalyse heeft uitgevoerd, de vereiste maatregelen heeft genomen en of periodiek evaluatie plaatsvindt.

- **IASB wil inzichtelijker jaarrekeningen**

Beursgenoteerde ondernemingen moeten alleen nog “materieële” informatie in de jaarrekening opnemen. Het begrip ‘materialiteit’ moet worden toegepast op de gehele jaarrekening en op elke individuele IFRS-transparantieplichting. Het opnemen van immateriële informatie doet afbreuk aan de inzichtelijkheid van de jaarrekening voor beleggers. Dit staat in de aangepaste financiële boekhoudstandaard IAS 1 die de International Accounting Standards Board (IASB) op 18 december jl. heeft vastgesteld. Eumedion heeft via haar speerpuntenbrief 2013 de beursgenoteerde ondernemingen al aanbevolen de jaarrekening inzichtelijker te maken. Een aantal ondernemingen gaf destijds aan dat de verslaggevingsstandaard IAS 1 hieraan in de weg zou staan. De IASB heeft deze obstakel, mede op aandrang van Eumedion, dus nu opgeruimd. De IASB heeft daarbij, ook mede op verzoek van Eumedion, aangegeven dat beursgenoteerde ondernemingen de paragraaf in de jaarrekening over de belangrijkste grondslagen voor de financiële verslaggeving kunnen ontdoen van standaardteksten. De geamendeerde IAS 1 kan met onmiddellijke ingang door de beursgenoteerde ondernemingen worden toegepast en zal vanaf de boekjaren die op of na 1 januari 2016 beginnen, verplicht zijn.

- **NAPF publiceert herziene stemgedragrichtlijnen**

Wanneer een Britse beursgenoteerde onderneming in haar jaarverslag slechts summier ingaat op haar milieu-, sociale en reputatierisico’s loopt zij de kans dat de Britse pensioenfondsen tegen de jaarrekening zullen stemmen. Dit blijkt uit de

aangescherpte stemgedragrichtlijnen die de Britse pensioenkoepel NAPF op 8 december jl. heeft gepubliceerd. NAPF roept zijn leden op om het indienen van een aandeelhoudersvoorstel te overwegen, wanneer de onderneming onvoldoende aandacht blijft schenken aan haar zgn. ESG-risico's. De NAPF vindt verder dat zijn leden eerder dan nu tegen de herbenoeming van een bestuurder moeten stemmen, wanneer zij onvoldoende overtuigd zijn van zijn of haar "effectiviteit". De Britse vereniging van pensioenfondsen beveelt haar leden ook aan om voortaan duidelijk stelling te nemen in AVA's, door alleen nog vóór of tegen de agendavoorstellen te stemmen en zich niet meer te onthouden van stemmen.

- **Spanje versterkt wettelijke positie van aandeelhouders**

De AVA van een Spaanse beursgenoteerde onderneming krijgt de bevoegdheid om majeure transacties, zoals de verkoop van een belangrijke deelneming, goed te keuren. Ook krijgt de AVA, naast de bevoegdheid om jaarlijks een adviserende stem uit te brengen ten aanzien van het remuneratierapport, elke drie jaar een 'bindende' stem ten aanzien van het te voeren beloningsbeleid voor het bestuur. Een wetsvoorstel met deze strekking is kort geleden door het Spaanse parlement aangenomen en op 24 december in werking getreden. De corporate governance wet bepaalt ook dat bestuurders na een periode van maximaal vier jaar moeten worden herbenoemd door de AVA. Tot voor kort bedroeg de maximale benoemingstermijn nog zes jaar. Verder wordt elke Spaanse beursgenoteerde onderneming verplicht een remuneratie- en een selectie- en benoemingscommissie te installeren. Deze commissies mogen wel worden samengevoegd. Het Spaanse vennootschapsrecht blijft toestaan dat het voorzitterschap van een (one-tier) bestuur wordt bekleed door de CEO. Wel zal in dat geval de onderneming verplicht zijn om een zgn. 'senior independent director' aan te wijzen, die als aanspreekpunt voor aandeelhouders fungeert ten aanzien van o.a. strategie(-executie) en opvolgingszaken.

- **Conceptversie van Japanse corporate governance code gepubliceerd**

Japanse beursgenoteerde ondernemingen worden geacht ten minste twee onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurders in hun bestuur op te nemen. De Japanse ondernemingen worden daarbij aangemoedigd om dit aantal te laten stijgen tot ten minste een derde van het totaal aantal bestuurders. Dit staat in het concept van de Japanse corporate governance code dat op 12 december jl. is gepubliceerd. De ontwikkeling van de eerste Japanse corporate governance code is onderdeel van een vorig jaar gepubliceerde strategienota van de Japanse regering om de Japanse economische groei te versnellen. Momenteel heeft nog maar 70% van de Japanse beursgenoteerde ondernemingen één onafhankelijke niet-uitvoerende bestuurder in het bestuur opgenomen. In 2015 wordt dit een wettelijke verplichting. De conceptcode gaat dus nu weer een stap verder. De conceptcode bepaalt ook dat de Japanse ondernemingen jaarlijks hun beleid t.a.v. kruislingse participaties openbaar maken en daarbij de redenen aangeven waarom het houden van aandelen in andere Japanse ondernemingen past binnen het rendementsrisicoprofiel van de onderneming. Japanse ondernemingen worden verder aangemoedigd de AVA-documenten eerder te publiceren en om hiervan ook een Engelse vertaling te maken. Belanghebbenden kunnen nog tot 23 januari a.s. op de conceptcode reageren. Het is de bedoeling dat de definitieve code in februari 2015 wordt vastgesteld en vanaf uiterlijk 1 juni 2015 via de 'pas-toe-of-leg-uit'-regel onderdeel wordt van de noteringsvereisten van de Effectenbeurs van Tokio.